

БИШКЕК:

ҲАМКОРЛИК
РИВОЖЛАНАВЕРАДИ

9 октябрь кuni Бишкекда МДХ мамлакатлари давлат раҳбарлари ва ҳукумат бош-лиқларининг кенгаши ўз иш-ини якунлади.

Утган йил декабрида Бе-ларусдаги Беловежск қўриқ-хонасида асос солинган бун-дай учрашувларнинг саноқ-тартиби бўйича савжизинчи-си бўлиши Бишкек анжуман-ида астойдил тайёргарлик қўрилди. Учрашув муддати-дан ҳийла кечистирилгани бунинг далилидир. Қирғи-зистон пойтахтидаги муло-қотда эришилган аҳдлашув-лар МДХнинг давлатлараро сиёсатни ҳамкорлик негизи-

да мувофиқлаштириб турув-чи механизмга айланаётган-дан далолат беради.

Давлат раҳбарлари кен-гаши ва ҳукумат бошлиқлари кенгашининг қўшма мажли-сида сирдан гошт мурнаб-б туюлган 8 масала борасида бир тўхтама келиш учун бор-йўғи икки соат зарур бўлди, холос.

Давлат раҳбарлари ке-нгаши ва ҳукумат бошлиқ-лари кенгашининг алоҳида мажлислари кун тартибига қўйилган масалалар бўйича ҳам ҳудди шундай бўлди. Инсон ҳуқуқлари ва асосий эркинлик борасидаги халқ-

аро мажбуриятлар ҳақидаги декларацияни ҳисобга ол-ма-ганда давлат раҳбарлари кенгаши ўз тарихида бирин-чи марта барча масалалар бўйича муайян қарорга кел-ди.

Бишкекда имзоланган би-тим-ахдиомаларнинг аҳамия-ти шундан, аввало, ҳам-дўстлик аъзолари ўртасида-ги итисодий-моделивий ти-зимини йўлга қувишга муво-фиқлаштирувчи идораларга асос солинди. Бу эса МДХ мамлакатларининг ўзаро ҳамкорлик ривожланиши яна-да мустаҳкамлашнига хиз-мат қилиши, шубҳасиз. Эн-

ди ҳамма гап бу муҳим ҳуж-жатларнинг ҳаётга татбиқ этилишида.

Ҳамдўстлик мамлакат-лари давлат раҳбарлари ва ҳукумат бошлиқларининг навбатдаги учрашувини МДХга асос солинганнинг бир йиллиги арафасида — 4 декабрь кuni Минскда ўт-казиш тўғрисида келишиб олинди.

Бишкек учрашувида қат-нашган президент Ислам Каримов бошчилигидаги Ўз-бекистон давлат делегация-си 9 октябрда Тошкентга қайтиб келди.

(ЎзА).

МУСТАҲКАМ ПОЙДЕВОР
ҚУЙИЛДИ

Шу йил 9 октябрь кuni Россия олий кенгаши «Рос-сия федерацияси билан Ўз-бекистон Республикаси ўр-тасидаги давлатлараро му-носабатлар, дўстлик ва ҳам-корлик асослари тўғрисида»-ги шартнома тасдиқлаш ҳақидаги масалани қўриб чиқди.

Мажлисини Олий Кенгаш раиси Р. И. Хасбулатов бошқариб, унда раис ўрин-босарлари С. А. Филатов, Ю. М. Воронин, Ю. Ф. Яковлев, парламент республи-калар кенгашининг раиси И. Т. Рязов ҳозир бўлди-лар.

Россия федерацияси пре-зидентининг вакили, ташқи ишлар вазирининг ўринбоса-ри Г. Ф. Кунадзе шартнома юзасидан маъруза қилди.

Республикалараро муноса-батлар, минтақа сиёсати ва ҳамкорлик масалалари ко-митетининг раиси В. Н. По-допрингора ҳамда халқаро ишлар ва ташқи итисодий алоқалар комитетининг раи-си Е. А. Амбарцумов олий кенгаш номидан қўшима маъруза қилдилар.

Р. И. Хасбулатов муҳо-кама бошланғич олдидан, Ўз-бекистон республикасининг Россия федерациясидан фаёқлигида ва муҳтор элчи-си Ю. П. Абдуллаевни та-ништирди. Элчи Ўзбекистон республикасининг олий ке-нгаши шу йилнинг 2 июлида бўлган сессиясида шартно-мани бир овоздан тасдиқла-ганини таъкидлади.

Г. Ф. Кунадзе ўз нутқида шартнома Россиянинг таш-

қи сиёсатига, Мустақил Дав-латлар Ҳамдўстлиги билан тузилган битимларга мос эканлини уқтирди. У фуқаро-лик, миллий жиҳатдан кам-чилигини ташкил этган аҳо-лининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш масалаларига алоҳи-да эътибор берди.

Е. А. Амбарцумов шарт-номани қизғин қўллаб-қув-ватлади, у тенг ҳуқуқли ҳамкорлик сари ташланган қадам эканлигини таъкидла-ди. Комитет яқин ҳоризонда-ги мамлакатлар билан му-носабатларини ривожланти-риш тўғрисида В. Н. Ел-дин баёитини қўллаб-қув-ватлади, деди Е. А. Амбар-цумов, бу Россия ташқи сиёсатининг устивор йўнали-шидир.

В. Н. Подопрингора маъ-кур масала Россия олий кенгашининг тегишли ко-митетларида қўриб чиқилиб, яқинлиги билан маъқулла-ганини сессия қатнашчилари-га маълум қилди. У шарт-номадаги қоидалар БМТ ни-

зоми принципларига, Хель-синки ҳужжати ҳамда Ев-ропада хавфсизлик ва ҳам-корлик тўғрисидаги битим қоидаларига мос келишига эътиборни қаратди.

Р. И. Хасбулатов маса-лани овозга қўйди. Россия федерациясининг Олий Ке-нгаши шартномани яқинлиги билан тасдиқлади, фақат бир депутат бетаарф қолди.

Р. И. Хасбулатов муҳо-кама қилинган масалага яқун ясар экан, шундай де-ди: «Хурматли ҳамкасблар! Ҳаммагизнинг давлатларимиз ва халқларимизни яқинлашти-риш борасидаги фаолияти-миз пайдоёрига яна бит-та гишт қўйилгани билан таъриқлайман».

Таъкидлаш керак-ки, му-қомама нийонда ҳайрихоҳ-лик ва ҳамжиҳатлик руҳида ўтди.

В. ЗОРИН,
А. КОМИЛОВ,
У. РАЖАПОВ,
Ф. ПАРПИЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КОНСТИТУЦИЯСИ ЛОЙИҲАСИ УМУМХАЛҚ
МУҲОКАМАСИДААДОЛАТ ҚОМУСИ
БЎЛИШИ КЕРАК

Мустақил республика-мизнинг Асосий қонуни ло-йиҳаси матбуотда эълон қи-линди ва бу муҳим ҳужжат ҳақида фикр, мулоҳазалар турли газеталар саҳифала-рида, радио, телевидение орқали билдирилиб бори-моқда. Шунинг айтиш керак-ки, лоийҳа истиқболга юз тутган Ўзбекистон халқини эришиш ва фаровон ҳаёт кеч-ириши учун боғлиқ бўлган барча манфаатларини ифода эта олган. Уни тайёрлаган комиссия ўзоқ вақт давом-ида пухта ўйлаб, ҳар бир банд устида чуқур мулоҳа-за қилиб, шунинг асосида бир жамоа таъинлаш, республи-канинг тўла ҳуқуқли фуқ-кароси сифатида лоийҳага доир африм фикрларини билдириб ўтмоқчиман.

Ҳаётимиз қомунининг би-ринчи бўлимида «Асосий принцип» деган сарлав-хага дуч келамиз. Бунда Конституциянинг умумий шартлари, ҳақида гап бора-ди. Бу бўлимдаги моддалар илоҳларий содда ва раво-но баён этиб берилган. Лекин

менинг фикримча, «Прин-циплар» сўзи у «шартлар» ёки «қонуноқларлар» сўзи билан алмаштирилса, ўри-ли бўлар эди. Чунки биз республикамизда давлат ти-ли ҳақидаги Қонуниинг ба-жарилиши борасида икки кўйдириб келишим, шундай экан Ўзбекистоннинг му-стақиллигини ифодалаганда асосий омиллардан бири бўлган тил соғлиғи Конституцияда аниқлаш ари-диди кўзга ташланиб тури-ш доимо.

Менинг назаримда лоий-ҳада моддалар қўйилиб кет-ганроқ қўрилади. Уларни маъмуни на маъзувсига қа-раб илҳамлаштириш мум-кин. Хусусан, лоийҳанинг «Халқ ҳокимияти» бон-ида ўз баъини тошган «Конституцияда назарда ту-тилган тартибда давлат ҳокимияти ваколатларини олиш, ҳокимият идоралари фаолиятини тўхтатиб қўйиш ёки тугатиш, ҳокимиятнинг янги ва мувозин тартиблар-ини тузиш Конституцияга хилоф ҳисобланади ва қо-нунга биноан жавобгарликка

тортишга сабаб бўлади» де-ган моддада «идоралар» сўзидан кейин «халқ идро-сини ифода этган жамоат бирлашмалари» сўзларини ҳам қўшиб қўйилса 13-бон-да 19-модда шу юзидан ўз маъмуниин тошган бўларди.

Маъкур лоийҳанинг III бо-ида Конституция ва қону-нин устулчилиги оид мо-далар билан эътилган. Уларда Конституцияга ва қону-нга амал қилиш ҳақидаги талаб-лар муфассал баъини тош-ган. Ҳуқуқий жамият барпо этишга хизмат қиладиган бу қоидаларга тўла қўйилган ҳолда, шунинг қид қилмоқ-чиманки, шу бонинг 16-моддаси охирига «Республи-ка раҳбар идоралари қону-нларнинг бажарилишини қатъий назорат қилишлари кафолатланади» деган жум-лаин ҳам қўшиб қўйиш ло-зим. У шунинг учун ҳам аэрурки, бонда жузда қўй халқчил, фуқаролар манфа-атини қўзғалаган фармонлар, қонунолар қабул қилинди ва қилинмоқда. Аммо уларнинг жойларда бажарилиши ё ўта сует ёки тўсонларга ўираб амалга оширилмаётганини сир эмас. Бу муносабат меҳ-наткашлар кайфиятига сал-би таъсир қўрастиши, ҳу-қуқий давлат тўғрисидаги гапларга ишонсизлик туй-ғусини келтириб чиқариши

мумкин. Мисол учун ўзоқ-на боришини ҳолати йўқ. Президент журналистлар ойлгини ошириш тўғрисида икки бора фармон эълон қи-лишга қараман, айрим га-зеталар ҳодимларини икти-моний ҳимоллаш ҳанузгача сует бормоқда. Ёки бошқа бир соҳани олайлик. Маъ-лумки, Президент қишлоқ аҳолиси турмуш фаровонли-гини ошириш мақсадида қолхозчиларга турар жой ва томорча учун ер участкала-ри акратиб бериш тўғриси-да фармон қабул қилди. Жузда қўллаб-қувватлар бун-дан манфаатдор бўлишди. Қишлоқларда уй-жойлар қад қўрди. Айни пайтда айрим жамоа ҳўжалиқларида бу фармон қийинчилиги билан амалга оиди. Қолхозчилар-га ер бериш галга солиниб, ерин қўнган баъуватлар олганлиги ҳам сир эмас. Демак, ана шу ҳоллар Қо-нун устулчилигини таъинла-лашда икоро адолатли бўли-ши муҳим эканлигини ало-ҳида қўрсатмоқда. Икронга қатъий назорат қилиш, унинг адолат юзасидан ба-жарилишини таъминлаш маъзуви Конституциядамада ақ этиши керак, деб ҳисоб-лайман.

Сайдвали ҚАСАНОВ,
журналист.

лиши мумкин. Шундай экан нега бундай муножаатин фа-қат ёзма шаклда бўлсин, деб келмаб қўямиз. Агар ёзма шаклдаги ара ва шикоятлар беосита муножаат қилина-ётган илора, маъсаса раҳ-бар ёки халқ нақили қили-б топирилса дурус. Пон-та орияли юборилган бул-са манзилга етиб келиши учун қандай ўн беш-йиги-ра ма кун на бизнинг ҳолати шартинида ундан ҳам кўпроқ вақт керак бўлади.

Бу масалани ҳал қилишнинг қўзғилишига олиб келди.

Умуман, албатта, ёзма шаклда бўлсин деб, яна қай-си ҳужжатда ҳаётимиз Қомусида белгилаб қўйил-ган асло йўл қўйиб бўлмайди. Ёкинингча, «ёзма ва овоз-ли равишда ара ва шикоятлар билан муножаат қилиш ҳу-қуқига» га» деб «оғзаки» сўзини ҳам қўшиб қўйиш керак.

Н. УМАРОВ,
хизматчи.

ЗИЁЛИЛАР МУҲОКАМА ҚИЛИШДИ

Утган жума кuni Ўзе-бекистон аиллари йллий маърифий уюшмасининг мажлислар залига турли со-ҳа олимлари тўпланидилар. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг лоийҳа-сини муҳокама қилишга ба-ғишланган бу йиллиқни уюшма президенти Эрон Осупов очди.

Сўнгра Ўзбекистон Конс-

титудининг назорат комис-сиясининг раиси Шавкат Ўрозев йиллиқларини ло-йиҳани таёрлаш наърини билан таништириб ўтди.

Муҳокама чоғида олим-лар лоийҳа юзасидан турли-ча фикр ва мулоҳазалар билдириб, уни тўдирини ва такомиллаштириш бўйича қатор тавсиялар ҳамда ис-такларини назор қилдилар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ
РАЁСАТИ ҲАМДА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ ВАЗИРЛАР
МАҲКАМАСИДА

1992 йил 12 октябрда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Вази-рлар маҳкамасининг қўшма мажлиси бўлиб ўт-ди. Унда Тожикистон Рес-публикаси Олий Кенгаши ва Вази-рлар маҳкамаси Раёсатларининг Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо бўлган мамлакатлар-нинг Давлат ва Ҳукумат бошлиқларига Тожикистон Республикаси аҳолисига ин-сонларварлик ёрдами қў-растиш ҳамда Қуролли мо-жаролар минтақасига тинч-

лик ўрнатуви қўшимча кучларни юбориш тўғриси-даги муножаатномаси қў-риб чиқилди. Қардош Рес-публикага озиқ-овиат (жум-ладан ун, гуруч, шакар), ки-ним-кечак, доридармон ва энг зарур халқ истеъмоли моллари юборишга қарор қилинди.

Мажлисида Тожикистон Республикасининг сиёсий партияларига, жамоат ҳа-ракатларига, барча аҳоли-сига муножаатнома қабул қилинди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕН-
ГАШИ РАЁСАТИ ҲАМДА ЎЗБЕКИСТОН РЕС-
ПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ
ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ТОЖИКИС-
ТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ СИЁСИЙ ПАР-
ТИЯЛАРИГА, ЖАМОАТ ҲАРАКАТЛАРИГА,
БАРЧА АҲОЛИСИГА

МУРОЖААТНОМАСИ

Азиз тожик биродарлар ва опа-сингиллар!
Қардош тожик халқи учун бу оғир дамларда Ўзбеки-стон Республикаси Олий Ке-нгашининг Раёсати ва Ўзе-бекистон Республикаси Прези-дентини ҳузурдаги Вази-рлар маҳкамаси сизларга келин-г пайтда қўшни республикада аҳоли кетган фуқаролар вақтларини муносабати билан го-ят чуқур ташвиш ва ан-дух сўзлари билан муножаат этмоқда.

Асрлар мобайнида Ўзе-бекистон билан Тожикистон халқлари ўртасида ҳам-бар-час боғлиқ кетган дўстлик, уларнинг қон-қардошлиги, яхши ва ёмон кунлари бир-галликда бондан кечирганли-лари, тарихий илдишлари-мизнинг муштараклиги биз-га шундай қилиш ҳуқуқини беради деб ўйлаймиз.

Биз сизларга шу бондан муножаат этмоқдамизки, то-жик заминда отилган ҳар бир ўқ Ўзбекистон аҳолисе-нини қалбларига найзадек ботмоқда. Биродарқушлик муқорабасида ҳалок бўлган ва шикантланганлар тўғри-сидagi хабарларини ўз шах-сий қайғумиз, қуфатимиз деб қабул қилмоқдамиз.

Биз Тожикистон Респу-бликасининг ҳамма сиёсий партиялари, жамоат ҳа-ракатларига, республиканин-г барча аҳолисига юзага кел-аётган зиддиятлар тамомла-тиш сиёсий воситалар йўли билан, қонун доирасида ҳал

этилиши учун уруш олов-ин дарҳол тўхтатиш мақса-дида имкони бўлган ҳамма ишни қилиш даъвати билан муножаат этмоқдамиз.

Тожикистондаги ўзаро курашаётган кучлар муроса-га келиш йўлини топиш-ларига, юзага келган муаммо-ларини ҳамжиҳатлик, тинч мулоқот йўли билан ҳал этишга эришишларига ишон-чимиз қонил. Қўшна халқ-нинг асрий донолиги ва та-рихий тажрибаси тантанга қилмак!

Тожикистон Республика-си Олий Кенгаши ҳамда Ва-зи-рлар маҳкамаси Раёсатла-рининг Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо бўлган мамлакатларининг давлат ва ҳукумат раҳбарларига му-ножаатномасига жавобан Ўз-бекистон Тожикистон халқи-га қўйилган келганга инсон-парварлик ёрдами қўраста-ди. Биз Тожикистон раҳба-рининг тинчлик ўрнатуви-чи қўшимча кучларни йўл-лаш тўғрисидаги илтимоси-ни қўллаб-қувватлаймиз. Қўйиллатили, мустақил То-жикистонда, унинг ҳар бир хонадонига, ҳар бир оилда тинчлик тезроқ қарор топи-шига, унинг барча фуқаро-лари тоғулиқда ва фаро-волиқда яшашларига тил-лақдошимиз.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати
Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурдаги Ва-зи-рлар Маҳкамаси.

42 ЙИЛ ТРАКТОР
БИЛАН

ХИКОЯМИЗ қаҳрамони Зағнотга райондаги Назар-бек қишлоғида туғилиб, во-га етган, ўз касбияни уста-си Мухтиб Нуржоновдир.

Аваллари жамоа ҳўжа-лик трактор гаражиде мар-ҳум Ж. Носиров механикни қилган пайтларда Мухтиб Нуржонов акара билан бор-ган экан. «Мени тракторчи-ликка қабул қилиш, шу иш-га жузда қизикман», — де-ди. Лекин механик «Сен ҳа-ли ёшсан, бу иш оғир, эзи-лаб қолсан, уч-тўрт йил ўқиб, каттароқ бўлгин, сўн-га қабул қиламиз. Қолаверса,

янгги трактор берамиз», — деи қўнглини кўтарибди.

Ушанда Мухтиб ўз сў-зиндан қайтмаган экан. У тоғ қоронғусида тракторчи-лар олдига бориб, улар ни-ма иш буюрса, шу ишга қўнғил бериб бажаравери-бди. Сал кунда трактор ҳа-диси ўрганибди. У қишги таъмирлаш даврида бевоси-та иштирок этиб, натижада соғаланиш ҳам уқдлайдиган бўлибди.

Мухтиб табиатан меҳ-натсевар бўлганлигиндан бу-гунг кунда бир қарасангиз, ер ҳайдайди, экан экан.

• «Ҳосил—93» •

БЕКОВОД шахридаги маърифат билим юрти ўқув-чилардан бир гуруҳи район-даги «Навоҳор» давлат ҳў-жалиқда пахтакорларга Зағнотга ёрдам бермоқда. Ҳўжалиқдаги П. Ҳўжамқу

лов, 2-Зарбдор бригадалари-да улар кўнига 140—150 кишлограмдан пахта тери-шти. Суратларда: (юқорида) Зағнотга Елванова ва Ра-шаной Мирзаамеловалар.

ТҮНТЕПА
ҚАБУЛ МАНЗИЛИ
ИШ УСТИДА

ҚОРАСУВ пахта тозалаш заводида қарашли Тўнтепа пахта қабул қилиш манзили-да иш қизғин. 11 та транс-портёр, 13 та пахта юклагич 2 та пахта ташувчи трактор узлуксиз ишлаш туртипти.

Бу йилги маъсумта ви-лоятда иккинчи бўлиб тай-ёргарлик қўрган манзилнинг ахил жамоаси яхши ишла-ганлиги учун 6600 сўм пул мукофоти олинга сазовор бўлди. Бу ишда, айниқса, электик А. Саранцев, ён-гин хавфсизлигини таъмин-лаш бўйича бошлиқ Д. Сот-вольцев ва текшириб кўриш ишлари бўйича мудар З. Давлатовларнинг ҳиссала-ри салмоқли бўлди.

— Утган йил оқли минг тонна пахта қабул қилган бўлсан, бу йил сизкиз минг

тоннани мўлжаллаб туриб-миз, — дейди биз билан суҳ-батда мудар З. Давлатова.

Бу йилги куз ёғингарчи-ликлар билан бошланди. Ле-кин, шунга қарамай эртадан-кечгача тиним билмай иш-лаётган пахтакорлар йнгиб олган ҳосилни гарамлаб қў-йиш борасида меҳнат қила-ётган қабул қилиш манзили-нинг олдига анча қийин ва-зифалар туртипти. Бунинг яхши ҳис қилган жамоа 7 та кўнлини мосламасини, та-ривларни ёниш ва бошқа зарур чора-тадбирларни қў-риб қўйди. Ҳозир бу ерга «Янги турмуш», Зинелес ва бошқа жамоа ҳўжалиқлари-дан пахта қаровонлари кел-моқда.

Д. ҚОЖИБЕКОВ.

ФАҚАТ ЁЗМА ШАКЛДАГИНА
БЎЛМАСИН

ЎЗБЕКИСТОН Респу-бликаси Конституцияси лоий-ҳасининг матбуот саҳифала-рида эълон қилиниб, умум-халқ муножаатига қўйили-ши мустақилликка эришган мамлакатимиз тарихи, хал-қимиз ҳаётида натта сивили-воқеа бўлди. Унда муста-қиллик йўлидан қонилиш ишон-чи билан бораётган Ўзбекисто-ннинг кўп афрлалли на-ти-моний ва итисодий ҳаётин-нинг ҳамма томонлари ба-тафсил қамраб олинган. У анча муаммалар бўлиб, бун-дай қомусий ҳужжатини яра-тиш соҳасидаги илгор таж-риба чуқур ўрганилганлиги, Конституциянинг комиссия-да кўп меҳнат сарфлаганлиги шундоқ ҳам билиниб турти-пти.

масида қўйилиш Қомусининг натижа тақомил бўлишига ёрдам беради, албатта. Унинг матни билан танишиш қи-яар эканлиги айрим мулоҳазали моддаларни ҳам бориқини сездики. Уларнинг бири ҳа-қимиз ҳаётида натта сивили-воқеа бўлди. Унда муста-қиллик йўлидан қонилиш ишон-чи билан бораётган Ўзбекисто-ннинг кўп афрлалли на-ти-моний ва итисодий ҳаётин-нинг ҳамма томонлари ба-тафсил қамраб олинган. У анча муаммалар бўлиб, бун-дай қомусий ҳужжатини яра-тиш соҳасидаги илгор таж-риба чуқур ўрганилганлиги, Конституциянинг комиссия-да кўп меҳнат сарфлаганлиги шундоқ ҳам билиниб турти-пти.

Унинг умумхалқ муҳона-

Хуллас, механизаторлик кас-бияни ағаллаб, ниманики иш бўлса, маромига етказиб ба-жаради. Маюа, 1950 йилдан буюн, ҳам тракторчилик кас-бияни шарафлаб, ҳам саванга фарзандин тарбиялаб воита етказди.

Меҳнатда чиниққан, од-дий, оқсўнгил, Мухтиб ҳалол меҳнат эвазига жа-моа ҳўжалик бошқаруви то-монидан беришган кўпбал мунофотларга сазовор бўл-ди.

Халқимизда «Меҳнатдан келса бойлик, турмуш бўлар қиройлик», деган нафл бор. Бу бекиз эмас. Мухтибон-ден меҳнаткаш инсонлар-нинг доимо турмуш бекаму кўст, бекоғлик.

Иброҳим СУЛТОНОВ,
Зағнотга райони.

САМАРКАНД
БИЛАН ТАНИШУВ

Ўзбекистон Республика-сида меҳмон бўлиб турган Хиндистон Давлат ташқи ишлар вазири жамоа Р. Л. Бхатин 10 октябрь кuni Са-марқандда ташриф буюрди. Мухтарам меҳмонни Самар-қанд аэропортида ишлов ҳо-кимия П. Абдурахмонов ва бошқа расмии кишилар ку-тиб олди.

Р. Л. Бхатин жаюблари Самарқанд билан танишу-вин Челақ райондаги йом ал-Бухорий масжидини энэ-рат қилишдан бошлады. У Мирао Улдуғи расадхонаси ва мемориал муоеини, Шо-ҳнатид ва Амр Темуз мабгараларини, Регистон ёдгорлиқлар макмунини қи-зириш билан кўздан кечир-ди.

ЎАА мухбири.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»ГА ОБУНА БЎЛДИНГИЗМИ?

ХУРМАТЛИ МУШТАРИЙЛАР!

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» газетасига 1993

йил учун обуна давом этмоқда. Сиз севингани ва қадрдон газетангизни янги йилнинг 1 январидан мунтазам ўқишини истасангиз шу кунларда алоқа бўлимларига, обуна қабул қилиш пунктларига келинг. Алоқа бўлимла-ри ходимлари, матбуот тарқатувчилар Сиз-ларга обунани расмийлаштиришда ёрдам беришади.

Шунинг унутмангки, «Тошкент ҳақиқати» дўконларга чекланган миқдорда чиқади, унга сотиб олиш қийин. Бунинг устига газета обуначига сотувдагига қараганда анча ар-зонга тушади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»нинг бир йиллик обуна баҳоси — 366 сўм 60 тийин. Охти ойга — 183 сўм 30 тийин, уч ойга — 91 сўм 60 тийин.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» индекс — 64672.

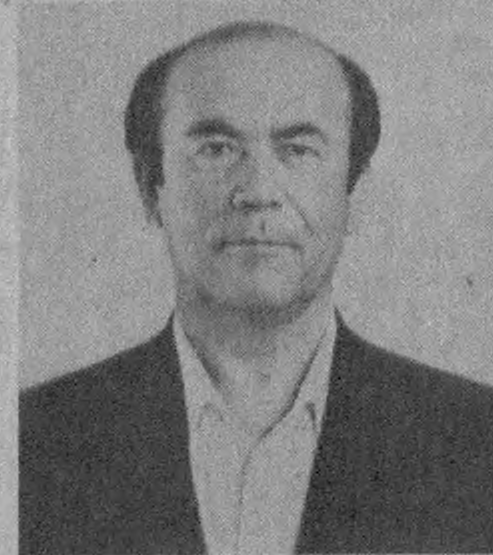
Ўзбекистон Республикаси Конституцияси лойиҳаси умумхалқ муҳокамасида

ДЕМОКРАТИЯ, ҚОНУН ВА ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТ

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ГАЗЕТАСИ ТАҲРИРИЯТИДА ҲУҚУҚШУНОС ОЛИМЛАРНИНГ ДАВРА СУҲБАТИ

Яқинда «Демократия, қонун ва ҳуқуқий давлат» мавзусида Ўзбекистон Фанлар академияси фалсафа ва ҳуқуқ институти олимлари иштирокида давра суҳбати бўлди. Суҳбат қатнашчилари умумхалқ муҳокамасига қўйилган Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси лойиҳаси тўғрисида ўз мулоҳазаларини билдирдилар. Қуйида ана шу давра суҳбати эътиборингизга ҳавола қилинади.

М. ФАЙЗИЕВ,
юримдик фанлари доктори,
институт бўлим mudiri

«Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги асослари тўғрисидаги Ўзбекистон Республикасининг 1991 йил 31 августдаги қонунига биноан Ўзбекистон тўла давлат ҳокимиятига эга бўлди, ўзининг миллий-давлат ва маъмурий-ҳудудий тўзилишини, ҳокимият ва бошқарув идоралари тизимини мустақил белгилаб олди. Ўзбекистон ўз ҳокимиятини ҳам бевосита, ҳам вакиллик идоралари тизими орқали амалга ошира бошлади. У ўз тараққиёт йўлини, ўз номини аниқлади, ўз давлат раъзларини: гербни, байроқни тасвир этди, ўз давлат тилини белгиледи.

Қонунида мўлжалланган қонун устуниги ташкилланган. Ҳозир етмишга яқин янги қонун қабул қилинди. Республиканинг янги Конституция лойиҳаси муҳокамада ҳам Конституцион комиссия унинг устида иш олиб бормоқда. Яқин кунлар ичида янги асосий қонун лойиҳаси олий мажлис сессиясида сўнгги муҳокамадан ўтгач, қабул қилинади.

Суверен давлатга ҳос эътибор билан Ўзбекистонда ўз ифодасини топти. Янги мустақил Ўзбекистон ўз давлат чегараси ва ҳаққисиз ҳудудга эгалик бир томондан бўлса, иккинчи томондан у ўз республика фуқароларининг жорий эътиб яқинда «Ўзбекистон Республикасининг фуқароларига тўғрисида» (2 июль 1992 йил) Қонун қабул қилди. Учинчи атрибут сифатида Ўзбекистон Мудофиа ишлари вазирлигини тўзди, миллий гвардия ва ноҳарбий (муқобил) хизмат ташкил этди. Ўзбекистон Республикасининг Президентининг 1992 йил 3 июлдаги фармони билан эса республикада «Мудофиа тўғрисида» қонунга мувофиқ Туркестон ҳарбий округи бошқармаси тарқатиб юборилди, унинг фаолияти тўзатилганлиги муносабати билан илгари тўзтилган республика Мудофиа ишлари вазирлиги Ўзбекистон Мудофиа вазирлигига айлантирилди. Президентининг фармони билан Р. У. Аҳмедов мудофиа вазир лавозимига тайинланди. Биринчи мартада ҳарбий қасамда матни ҳам тасдиқланди.

11 июль — мустақил Ўзбекистон ҳарбий қонунлари тарихида янги мўддага очилди. Тошкентдаги ҳарбий қисмининг тантанали тадбирлар ўтказилган кенг майдонда шу йилнинг май, июнь ойида йигитлик бурчини бажаришга чакирланган ўғлонларимиз саф тортдилар. Улар республика тарихида биринчи бўлиб ўз она тилимизда, ўз Ватанимиз шарафини ҳимоя қилиш ҳақида ҳалқимизга, Президентимизга қасамда қабул қилдилар.

Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллигининг моддий асоси унинг мулкни экинлиги эълон қилинди. Республика ҳудудидида ер, ерости бойликлари, сув ва ўрмонлар, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси, табиий ва бошқа ресурслар, республиканинг маънавий бойликлари Ўзбекистон миллий бойликлари, мулкни ҳисобланади. Янги Конституция лойиҳасининг 50—52-моддаларида шу ҳақда қар боради.

Собiq Иттифок қарамағида бўлиб келган давлат мулк (корхоналар, муассасалар, ва таъхилотларнинг мол-мулклар) республика мулкига айлантирилди. Янги Конституция лойиҳасининг 12-боби шу масалаларга бағишлангандир.

Қонунда қўрсатилган мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва ҳусусийлаштириш республика қонунларига мувофиқ амалга оширилади. Республика ҳудудидида жойлашган собiq Иттифок қарамағида бўлиб келган давлат корхоналарини акцияли жамиятларга айлантириш, уларни мулкнинг

моқратизмининг ифодаланиди. Яқин келажакда марказда ва вилоятларда ҳалқ овози (референдуми)га қўйилган масалалар рўйхатини кенгайтириш меҳнаткашларнинг сиёсий фаолиятини оширишга ёрдам берган бўлур эди.

Бевосита демократия деганда эса фуқароларнинг эркини ва манфаатини улар сайлаган депутатлар ва бошқа мансабдор шахслар томонидан амалга ошириш тадбири назарда тутилди. Лойиҳада қўрсатилгандек, қўйи идораларнинг юқори идораларга, ижроия маҳкамаларнинг тегишли олий ва маҳаллий кенгашларга бўйсиниши, уларда масалаларни ошқора, кўпчилик бўлиб муҳокама этиш ва ҳужжатларни кўпчилик овоз билан қабул қилиш, топширилган вазифа учун жавобгарлик, барча давлат идораларининг ҳамда мансабдор шахсларнинг оқибат натижада ҳалқ олдидида масъулиятини тушунади. Давлатимизнинг ҳокимият, бошқарува ва суд идоралари ўз сиёсати ва фаолиятида ҳалқнинг хоҳиши ва истакини назарда тутиб, унинг назарида бўлиб, кўпчилик манфаати йўлида хизмат қилсана улар демократик табиғатга эга бўлади. (Лойиҳанинг 2-моддаси). Ақс ҳолда улар ўзининг ижтимоий негизини сўсайтиради ва натижада давлат ва ҳалқ ўртасида эътиқодлар келиб чиқиши мумкин.

Демократиянинг моддий ва ижтимоий асосларини мустақамлаш йўлида ҳам маъмурий ишлар олиб борилади. Улар Конституция лойиҳасида ўз ақсини топти. Ҳозирги пайтда мулкчиликнинг турли шакллари, шу жумладан ҳусусий мулкчиликка йўл қўйилиши, асоссиз имтиёзларни бекор қилиб ижтимоий адолат ўрнатилган қадимлар, фақат меҳнатнинг натижасига қўра ҳақ олиш, депутатлик ақсининг барча қатламлари ва гуруҳларидан вакиллар сайлаш, кўптартиявийлик, миллий тенгҳуқуқчилик, қонун ва суд олдидида ҳаммининг тенгҳуқуқчилик, турфа фироқчилик, маъмурий буйруқчилик усуллари ҳамда ягона маъмуриятнинг ҳуқуқдорлигини дово кеч бориш, шахсининг қонун доирасидаги озолидиги ҳалқнинг маънавий қадриятлардан фойдаланиш қабилар бунга мисолдир.

Ҳақиқий демократия маданияти даражаси билан белгиланади. У ҳуқуқий қондалар доирасида бўлиб, интизом, тартиб ва масъулиятини ҳам талаб этади. Жамият ва давлат ҳаётидаги барча тўз ўзгаришларнинг демократик йўл билан амалга оширилиши ижодий меҳнат, ва тотувлик гаровидир. Иккинчи томондан ҳалқка хизмат қилган давлатнинг демократик табиғати эга бўлади. Шунинг учун ҳам лойиҳанинг 14-моддасида айтиладики: «Давлат ўз фаолиятини инсон ва жамият фаровонлигини кўзлаб, ижтимоий адолат принциплари асосида амалга оширади».

У. ЧОРИЕВ,
юримдик фанлари доктори, бўлим mudiri

Мустақил Ўзбекистонда собiq бўлаётган жиддий ижтимоий-иқтисодий ўзгаришлар жамият ва давлат ҳаётини демократиклаш, жараёнларини ҳам ўз ичига олади. Шу боисдан мен Республика янги конституцияси лойиҳасида ҳозирги пайтдаги демократик тартибга қандай демократиклиги тўғрисида қисқача гапириб ўтмоқчиман. Демократиклиги лугавий маъноси ҳалқ ҳокимияти дегандир. Уни янада кенгайтириш ва чуқурлаштириш учун бизда ҳозиргача мавжуд бўлиб келган расмий қондалардан ҳақиқий, реал демократия сари борилиши лозим, бунда оқибат натижада бутун ҳокимият ҳалқ қўлида бўлиши керак. Ҳалқ ўз ҳокимиятини бевосита ва бевосита (вакиллар орқали) амалга оширади. (Конституция лойиҳаси иккинчи боби — 31-моддаси).

Ҳозирги даврда бевосита демократия шакллари кенгайиб тобора самъий тус олади. Бу лойиҳада ифодаланган. Бунга олий ва маҳаллий кенгашларини, Президентини сайлаш жараёнлари, Ўзбекистоннинг давлат мустақиллиги масаласида ўтказилган референдум мисол бўла олади. Меҳнаткашларнинг қонун лойиҳаларини муҳокама қилишда қатнашгани, ўз корхоналари, таъхилотлари ва муассасаларида ишлаб чиқариш ҳамда бошқа масалаларни ҳал этишда иштирок этиши, депутатлик нозодларга нақзар бериш, уларнинг сўз, матбуот, номийлик эркинлиги, давлат идораларининг фаолиятини ақшлов юзасидан тақхилфлари ҳам бевосита демократия шаклларида саналади. Умуман, фуқароларнинг ҳалқро тартибда тан олинган кенг ва қафолатланган сиёсий, ижтимоий, иқтисодий ва шахсий ҳуқуқ ҳамда эркинликларига эга бўлиши кўп жихатдан жамиятнинг де-

моқратизмининг ифодаланиди. Яқин келажакда марказда ва вилоятларда ҳалқ овози (референдуми)га қўйилган масалалар рўйхатини кенгайтириш меҳнаткашларнинг сиёсий фаолиятини оширишга ёрдам берган бўлур эди.

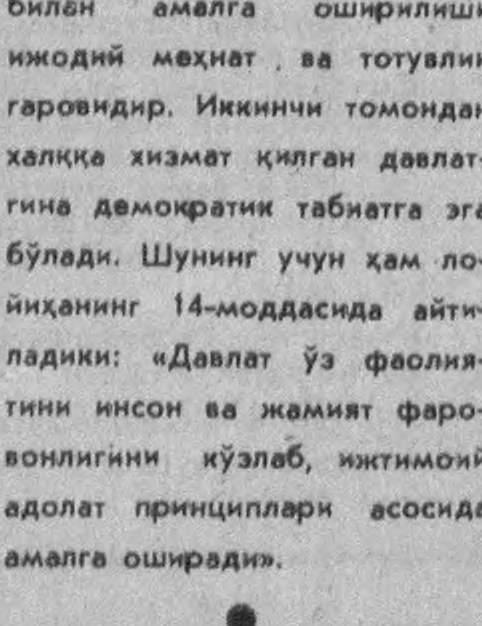
Бевосита демократия деганда эса фуқароларнинг эркини ва манфаатини улар сайлаган депутатлар ва бошқа мансабдор шахслар томонидан амалга ошириш тадбири назарда тутилди. Лойиҳада қўрсатилгандек, қўйи идораларнинг юқори идораларга, ижроия маҳкамаларнинг тегишли олий ва маҳаллий кенгашларга бўйсиниши, уларда масалаларни ошқора, кўпчилик бўлиб муҳокама этиш ва ҳужжатларни кўпчилик овоз билан қабул қилиш, топширилган вазифа учун жавобгарлик, барча давлат идораларининг ҳамда мансабдор шахсларнинг оқибат натижада ҳалқ олдидида масъулиятини тушунади. Давлатимизнинг ҳокимият, бошқарува ва суд идоралари ўз сиёсати ва фаолиятида ҳалқнинг хоҳиши ва истакини назарда тутиб, унинг назарида бўлиб, кўпчилик манфаати йўлида хизмат қилсана улар демократик табиғатга эга бўлади. (Лойиҳанинг 2-моддаси). Ақс ҳолда улар ўзининг ижтимоий негизини сўсайтиради ва натижада давлат ва ҳалқ ўртасида эътиқодлар келиб чиқиши мумкин.

Давлат маконини ақиллаштириш билан қандай давлат ҳаёти ва ҳудудга ҳаққисиз ва бўйсинмаслиги; давлат фуқаролари; давлат тили; ички ва ташқи сиёсат, мудофиа ва хавфсизлик; давлат ҳокимияти, суд ҳокимияти; ўз асосий қонунини, давлат раъзлари — байроғи, герби ва маҳиятига эгалиги; референдум ўтказиш қабилар муҳим роль ўйнайди.

Ўзбекистон давлат маконини белгилашда унинг таркибига қирадиган суверен Қорақалпоғистон республикаси, унинг ҳалқининг умумий референдуми асосида ақралиб чиқиб ҳуқуқий сақлаб қоллинган тўғрисидаги қондалар, аёниқса Ўзбекистон билан Қорақалпоғистон ўзаро муносабатлари шартнома ҳамда битимлар билан тартибга солиниши, улар ўртасида нисолар чиқса ўзаро келишув таомили ёрдамида ҳал этиш муҳим роль ўйнайди.

Демак, ҳар қандай давлат статуси Асосий қонун — Конституция билан белгиланади.

Л. БУРХОНОВА,
юримдик фанлари номзоди, илмий ходим

Ўзбекистон Республикаси Янги Конституциясининг лойиҳаси ишлаб чиқиши, унинг асосий ақиятини бизнинг республикамизнинг давлат суверенитети ва демократик ҳуқуқий давлат ташкил қилишнинг асосий конституциявий қафолатидир.

Янги Конституция Ўзбекистон Республикасининг давлат суверенитети Декларацияси ва «Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги асослари» ҳақидаги қонундан келиб чиқиб, республиканинг ҳуқуқий суверенитетини мустақамлаш ва амалга оширишнинг конституциявий ақсини ташкил қилганлигини лойиҳада ўқинади.

Конституция ҳалқ ҳокимиятичилиги принципини мустақамлашда (2-боб), давлатда суверенитетини эътироф этади (1-боб).

Конституцияда ижтимоий муносабатларнинг қуйидаги тизими ўрнатилганлигини қўради: шахс — жамият — давлат. Инсон — давлат сиёсатининг асосий масъади ва олий қимматидир. Шахсини ижтимоий ҳимоя қилишни ташкил қилганлигини лойиҳада ўқинади.

Республика янги Конституцияси қонун чиқарувчи, ижро эътива ва суд ҳокимиятини, шунингдан республика компетенцияси ва маҳаллий бошқарув органлари ҳокимиятини идроа этиш принципларини мустақамлашди.

Ўзбекистон Республикасининг

да демократик ва инсонпарвар қонунлар ва конституциянинг етакчи ўрни ташкилланган. Давлат, унинг органлари, мансабдор шахслар ва фуқаролар конституция ва қонунларга бўйсунушлиги лойиҳада батафсил баён этилган. Конституция — республиканинг Асосий қонунини, ҳалқ эркинлиги олий ифодасидир.

Ф. БАКАЕВА,
юримдик фанлари номзоди, институт бўлим mudiri

Мустақил давлат ўз ҳудудидида ҳокимиятга тўла эгалик қилади. У ўзининг олий ва бошқарува давлат органлари орқали қисбий, социал-иқтисодий ва маданий ривожланиши жумбукларини ҳал этади. Ҳалқро фаолиятда ҳам тўла мустақилликка эгадир. 20 июнь 1990 йилдаги давлат мустақиллиги декларацияси ва «Давлат мустақиллиги тўғрисидаги Қонунга асосан Ўзбекистон Республикаси мустақил давлатдир. У ҳалқро ҳуқуқ субъекти бўлиб, чет мамлакатлар билан сиёсий ҳамда иқтисодий муносабатларини мустақил амалга оширади. Ўзбекистон Республикаси ҳалқро фаолиятини ҳалқро ҳуқуқ нормалари ва ўзининг давлат қонунлари асосида амалга оширади. Республика мустақилликка бўлган давлатда ҳалқро ҳуқуқий муносабатларда мустақил қатнаша олмас эди. У умумиттифок органлари тобе ҳолда иттифок мустақиллигини мустақамлаш хизмат қиларди. Республика мустақиллиги қўла қиритилганда, сўнггида ташқи иқтисодий алоқаларини бошқарувчи органлар тизими тартибни белгилаш ҳуқуқини олади. Ҳозирги кунда ташқи савдо вазирилик ва ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги ташқи иқтисодий алоқаларини бошқарувчи махсус органлардир.

Ташқи иқтисодий алоқаларини тўғриват-тўғри ривожлантириш Ўзбекистон Республикасининг ҳалқро меҳнат тақсимотидаги ролни мустақамлашди, республика ташқи иқтисодий сиёсати стратегиясини мустақил амалга оширишни ташкил қилади.

Ташқи иқтисодий алоқаларини ривожлантириш учун аввало бор унинг ҳуқуқий муаммоларини аниқ ҳал қилиш керак. Ўзбекистон Президентининг Исрол Қаримовнинг «Ўзбекистоннинг ўз иқтисоди ва тарқиқоти» йўлини қўлибидида қуйидаги гапларни эътиборга олайлик: «Давлат мустақиллигига эришиш, БМТга ва бошқа ҳалқро ташкилотларга аъзо бўлиб кириш Ўзбекистонга ўзининг ташқи сиёсатини мустақил равишда ўтказиш, жаҳон ҳаммаиятига киришнинг ўз йўллари ишлаб чиқиш, давлатларро муносабатларини йўналишларини белгилаш имконини берди».

Ўзбекистон ташқи сиёсатининг асосий қонун-қондалари, уни амалга ошириш йўллари Республика Конституцияси лойиҳасидан ўрин олган. Лойиҳанинг 17-моддасида Ўзбекистоннинг ташқи сиёсати қайси ҳалқро қондаларга ва нормаларга асосланган ёритилиб берилаган. Ўзбекистоннинг давлатларро муносабатлари, давлатнинг ташқи фаолияти бошқа қонунларда ҳам ўз ақсини топиши керак.

Л. КАРИМОВА,
юримдик фанлари номзоди, илмий ходим

Ўзбекистон Асосий қонунининг муҳим ҳолатидан бири — ҳокимиятин қонун чиқарувчи, ижро эътива ва суд ҳокимиятига бўлиш асосида давлат органлари тизимини қўришдан иборатдир. Бу инсонпарвар, демократик давлат вужудга келтириш учун

Сўнгги йилларда зўр йўшқинлик билан ишлаб чиқилган қонунлар кўплаб муносабатларни тартибга солишни, уларни ақил қилиш механизмининг тақомиллаштириши ва қонунлар савардорлигини оширишни кун тартибига қўйди.

Қонун — муҳим ҳуқуқий ҳужжат. Унинг тили раво, томонларнинг муносабати ҳуқуқ ва мажбуриятлари аниқ ва лўнда берилишини, берилган фикр аниқан тушуналишини талаб этади. Ҳозирда қабул қилинган қонунларимиз асосли равишда Конституция лойиҳасининг пойдевори бўлганлиги шубҳасиз.

Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллиги асослари тўғрисидаги Қонун Конституциянинг таркибий қисминини ташкил этганлиги маъна бўлади. Ҳудуд шунингдек, фуқаролар, давлат тили, таълим, жамоат бирлашмалари, умумий ҳарбий мажбуриятлар ва ҳарбий хизмат тўғрисидаги қонунлардаги асосий қондалар ҳам янги конституциянинг тегишли моддаларида баён этилди.

Шу билан бир қаторда қонунларнинг сифатини ошириш, уларни барқарор, нисбатан узоқ мўддага мўлжаллаб ишлаб чиқиш долзарб масалалар. Масалан, 3 йил бурун қабул қилинган Давлат тили тўғрисидаги Қонунимиз бугун янги тахрирга муҳтож. Еки ўтган йили қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси жамоат бирлашмалари тўғрисидаги Қонунга яқинда жиддий ўзгаришлар киритилди. Албатта, собiq СССР маъжуд бўлган пайтдаги қабул қилинган қонунлар сиёсий, ҳуқуқий вазиат ўзгариши натижасида тахрирга муҳтож бўлиб қолмоқда. Ақин замонада масалан, «Меҳнат қонунлари кодекс» эски тузум даврида Иттифокдаги ягона меҳнат қонунчилиги асослариға мувофиқ ишлаб чиқилган бўлиб, у ҳозирга қадар амалдадир. Бутун янги меҳнат кодекс ишлаб чиқиш фурсати етди. Муҳим ташкилий масалалардан ақ бири бу қонунларнинг эълон қилиш ва нашр этиш масаласидир. Қонунлар расмий матбуотда бир қадар қисқичирилиб эълон қилинмоқда, алоҳида ўтпалам шаклидаги расмий нашр эса чиқариламан. «Фирқимиз», қонунларнинг — расмий матнини «тўплам» шаклида мунтазам чиқариб бориш тўғри бўлур эди. Ақолининг ҳуқуқий савиясини ошириш кўп жихатдан шу омил билан боғлиқдир.

Ўзбекистон Республикасининг

муним шарт ҳисобланади. Ана шу шартни биз лойиҳанинг 5-бўлимида қўздан кечирамиз.

Мустақил Ўзбекистоннинг янги Конституцияси давлат фаолиятининг барча соҳаларида қонунчиликнинг устиворлигини таъминлаш керак.

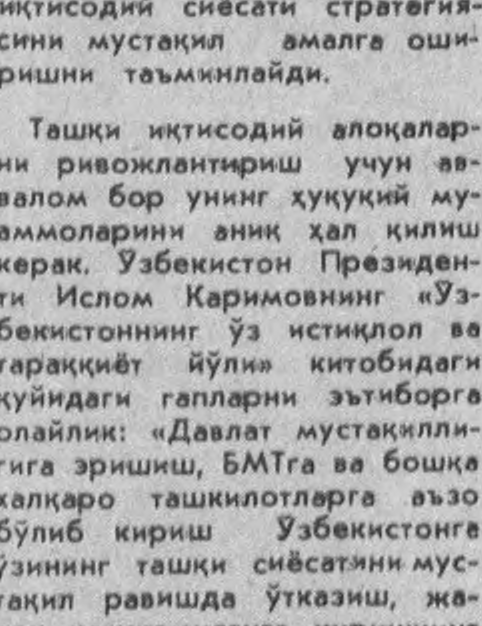

Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллиги асослари тўғрисидаги Қонун Конституциянинг таркибий қисминини ташкил этганлиги маъна бўлади. Ҳудуд шунингдек, фуқаролар, давлат тили, таълим, жамоат бирлашмалари, умумий ҳарбий мажбуриятлар ва ҳарбий хизмат тўғрисидаги қонунлардаги асосий қондалар ҳам янги конституциянинг тегишли моддаларида баён этилди.

Шу билан бир қаторда қонунларнинг сифатини ошириш, уларни барқарор, нисбатан узоқ мўддага мўлжаллаб ишлаб чиқиш долзарб масалалар. Масалан, 3 йил бурун қабул қилинган Давлат тили тўғрисидаги Қонунимиз бугун янги тахрирга муҳтож. Еки ўтган йили қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси жамоат бирлашмалари тўғрисидаги Қонунга яқинда жиддий ўзгаришлар киритилди. Албатта, собiq СССР маъжуд бўлган пайтдаги қабул қилинган қонунлар сиёсий, ҳуқуқий вазиат ўзгариши натижасида тахрирга муҳтож бўлиб қолмоқда. Ақин замонада масалан, «Меҳнат қонунлари кодекс» эски тузум даврида Иттифокдаги ягона меҳнат қонунчилиги асослариға мувофиқ ишлаб чиқилган бўлиб, у ҳозирга қадар амалдадир. Бутун янги меҳнат кодекс ишлаб чиқиш фурсати етди. Муҳим ташкилий масалалардан ақ бири бу қонунларнинг эълон қилиш ва нашр этиш масаласидир. Қонунлар расмий матбуотда бир қадар қисқичирилиб эълон қилинмоқда, алоҳида ўтпалам шаклидаги расмий нашр эса чиқариламан. «Фирқимиз», қонунларнинг — расмий матнини «тўплам» шаклида мунтазам чиқариб бориш тўғри бўлур эди. Ақолининг ҳуқуқий савиясини ошириш кўп жихатдан шу омил билан боғлиқдир.

Ўзбекистон Республикасининг биринчи Конституцияси лойиҳаси — нафақат қатта сиёсий ва юридик ҳаракатлардир, шу билан бирга қатта маънавий таъсир қилувчи ҳужжат ҳамдир. У фуқароларнинг ижодий фаолиятини оширади, ақин вақтда фақат қонунларга қатъий риоя қилингандагина жамият, демократия, ҳуқуқлар ва эркинликлар муваффақиятли ривожланиши мумкинлигини таъминлайди.

Республика фуқароси — моддий неъматлар ишлаб чиқарувчидир, шу сабабли уни меҳнат қилиш, биллиш олиш, соғлиқини сақлаш, дам олиш, кексаёганда моддий таъминлаш ҳуқуқи қафолатланган, яъни давлат томонидан кенг ижтимоий қафолатлар берилиши керак. Ижтимоий адолат қондаси ҳаётга қатъий жорий қилиниши — фуқаролар жамияти ривожланишининг муҳим шартидир. Шахс, жамият ва давлат ривожланишидаги бу ўзаро боғлиқлик, бир-бирига алоқадорлик республиканинг янги конституцияси лойиҳасида ўзининг муносиб ифодасини топти. Бундан биз лойиҳанинг 2-бўлимида кўришимиз мумкин.

Ўзбекистон асосий қонунининг муҳим ҳолатидан бири — ҳокимиятин қонун чиқарувчи, ижро эътива ва суд ҳокимиятига бўлиш асосида давлат органлари тизимини қўришдан иборатдир. Бу инсонпарвар, демократик давлат вужудга келтириш учун

Сўнгги йилларда зўр йўшқинлик билан ишлаб чиқилган қонунлар кўплаб муносабатларни тартибга солишни, уларни ақил қилиш механизмининг тақомиллаштириши ва қонунлар савардорлигини оширишни кун тартибига қўйди.

Қонун — муҳим ҳуқуқий ҳужжат. Унинг тили раво, томонларнинг муносабати ҳуқуқ ва мажбуриятлари аниқ ва лўнда берилишини, берилган фикр аниқан тушуналишини талаб этади. Ҳозирда қабул қилинган қонунларимиз асосли равишда Конституция лойиҳасининг пойдевори бўлганлиги шубҳасиз.

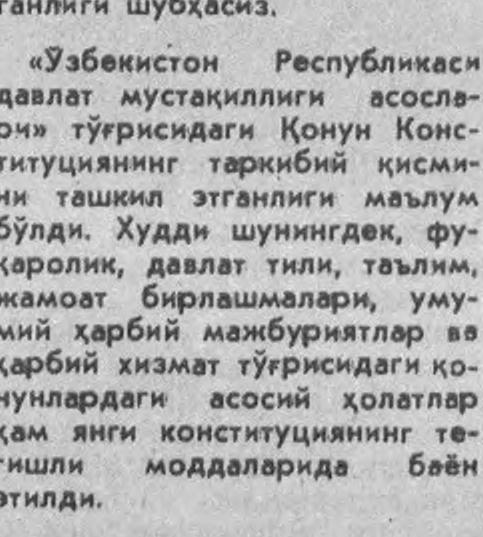
Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллиги асослари тўғрисидаги Қонун Конституциянинг таркибий қисминини ташкил этганлиги маъна бўлади. Ҳудуд шунингдек, фуқаролар, давлат тили, таълим, жамоат бирлашмалари, умумий ҳарбий мажбуриятлар ва ҳарбий хизмат тўғрисидаги қонунлардаги асосий қондалар ҳам янги конституциянинг тегишли моддаларида баён этилди.

Шу билан бир қаторда қонунларнинг сифатини ошириш, уларни барқарор, нисбатан узоқ мўддага мўлжаллаб ишлаб чиқиш долзарб масалалар. Масалан, 3 йил бурун қабул қилинган Давлат тили тўғрисидаги Қонунимиз бугун янги тахрирга муҳтож. Еки ўтган йили қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси жамоат бирлашмалари тўғрисидаги Қонунга яқинда жиддий ўзгаришлар киритилди. Албатта, собiq СССР маъжуд бўлган пайтдаги қабул қилинган қонунлар сиёсий, ҳуқуқий вазиат ўзгариши натижасида тахрирга муҳтож бўлиб қолмоқда. Ақин замонада масалан, «Меҳнат қонунлари кодекс» эски тузум даврида Иттифокдаги ягона меҳнат қонунчилиги асослариға мувофиқ ишлаб чиқилган бўлиб, у ҳозирга қадар амалдадир. Бутун янги меҳнат кодекс ишлаб чиқиш фурсати етди. Муҳим ташкилий масалалардан ақ бири бу қонунларнинг эълон қилиш ва нашр этиш масаласидир. Қонунлар расмий матбуотда бир қадар қисқичирилиб эълон қилинмоқда, алоҳида ўтпалам шаклидаги расмий нашр эса чиқариламан. «Фирқимиз», қонунларнинг — расмий матнини «тўплам» шаклида мунтазам чиқариб бориш тўғри бўлур эди. Ақолининг ҳуқуқий савиясини ошириш кўп жихатдан шу омил билан боғлиқдир.

Ўзбекистон Республикасининг

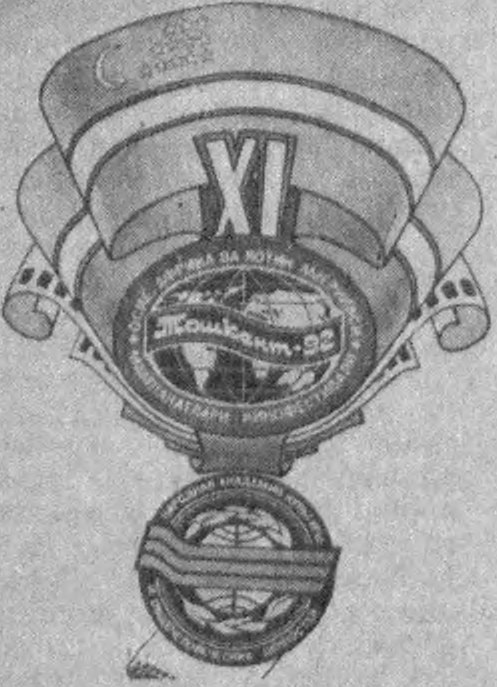
муним шарт ҳисобланади. Ана шу шартни биз лойиҳанинг 5-бўлимида қўздан кечирамиз.

Мустақил Ўзбекистоннинг янги Конституцияси давлат фаолиятининг барча соҳаларида қонунчиликнинг устиворлигини таъминлаш керак.

Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллиги асослари тўғрисидаги Қонун Конституциянинг таркибий қисминини ташкил этганлиги маъна бўлади. Ҳудуд шунингдек, фуқаролар, давлат тили, таълим, жамоат бирлашмалари, умумий ҳарбий мажбуриятлар ва ҳарбий хизмат тўғрисидаги қонунлардаги асосий қондалар ҳам янги конституциянинг тегишли моддаларида баён этилди.

Шу билан бир қаторда қонунларнинг сифатини ошириш, уларни барқарор, нисбатан узоқ мўддага мўлжаллаб ишлаб чиқиш долзарб масалалар. Масалан, 3 йил бурун қабул қилинган Давлат тили тўғрисидаги Қонунимиз бугун янги тахрирга муҳтож. Еки ўтган йили қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси жамоат бирлашмалари тўғрисидаги Қонунга яқинда жиддий ўзгаришлар киритилди. Албатта, собiq СССР маъжуд бўлган пайтдаги қабул қилинган қонунлар сиёсий, ҳуқуқий вазиат ўзгариши натижасида тахрирга муҳтож бўлиб қолмоқда. Ақин замонада масалан, «Меҳнат қонунлари кодекс» эски тузум даврида Иттифокдаги ягона меҳнат қонунчилиги асослариға мувофиқ ишлаб чиқилган бўлиб, у ҳозирга қадар амалдадир. Бутун янги меҳнат кодекс ишлаб чиқиш фурсати етди. Муҳим ташкилий масалалардан ақ бири бу қонунларнинг эълон қилиш ва нашр этиш масаласидир. Қон

ҲАММАМИЗНИНГ БАЙРАМИМИЗ

ролда Матлуба Олимова суратга тушган. Меҳрим тушиб қолган кино ва театр актёри Наби Раҳимовни ҳам тез-тез таклиф этиб тураман...

Хуллас, ўзбек кинематографиячилари билан дўстлик ҳақида гапириш менга ҳузуур ва роҳат бағишлайди. Тошкентдаги фестивал руҳи ва ижоди яқин кишилар билан учрашиш учун яна бир имконият берди. Ўтган кино анжуманга «Тилга кир-

ган чашма» лентасини олиб келган эдим, ҳа, унда ўзбек актрисаси Раъно Зокирова ўзининг илк ролидан бирини ўйнаган эди. У меннинг сўнгги вақтда суратга туширилган «Бир эркак ва икки аёл» деган картинада бош ролини ўйнади.

Бу кино фестивалда мен беларусь мамлакатидан вакил бўлиб келдим. Тошкент анжуманида меҳмон сифатида қатнашиб, кўрсатиш учун,

назаримизда, анчагина мароқли фильмлар олиб келдик. Кино бозорида бу фильмлар қизиқиш уйғотди, деб ўйлаймиз. Улар орасида совет Иттифоқидаги сув остида ишловчиларнинг муаммоларига бағишланган «Уммон қатъидан товуш», десантчилар ҳақидаги «Малла Камзуллар» фильмлари, шунингдек Беларусь афсоналари, қўллари ва ўрмонлари билан боғлиқ

картиналар бор.

Киплинг бир вақтлар шарқ шарқинчи, гарб-гарб-лигича қолаверди, улар ҳеч қачон бирга бўла олмайдилар, деган эди. Аммо тарихнинг ўз қарашини ва ўз фикрларини бор...

Умидимиз шуки, Беларусь Осиё, Африка, Лотин Аме-

рикаси мамлакатлари билан биргаликда ижодий ишлар қилиш учун алоқа ўрната олади.

Л. СТРУНИКОВА,
ЎЗА мухбири

СУРАТЛАРДА: фести-
валь қатнашчилари Самар-
қандда.

ЎЗА суратлари.

Беларусь кинорежис-
сёр Маргарита Қосимова
бундай деди:

Менинг ўзбек кинематографиячилари билан дўстлигим бошланганига кўп йил бўлди. У пайтда «Тошкентфильм» ишлардим. Энди улар шунчаки танишларим эмас, дўстларим бўлиб қолган. Мен бу касбдош дўстларим билан бирга ўқиб ўргандим ва ёнма-ён ишладим. Мени Қамара Камолова, ака-ука Файзуевлар, Али Ҳамроев, Шуҳрат Аббосов билан ижодий дўстлик боғлаб туради. Менинг фильмларимда кўпгина ўзбек актёрлари суратга тушганлар. «Тилга кирган чашма»да Шуҳрат Эргашев билан Бахтиёр Зокиров роль ўйнаганлар. Сан-Францискодаги фестивалда биринчи совринини олган «Бутун ва ҳақиқат» картинасидаги бош

• Бу қизик •

БИОМАЙДОН НИМА?

Ўта ҳиссиётли, сезувчан одамлар ҳамма даврда ҳам йиғилганлар. Уларнинг жодуларлар, шомонлар, раимоллар, сеҳрорлар, дуохонлар, ўткир назарлилар каби сифатлар билан аташган. Эндиликда бу тоифа кишиларини бир сўз билан «экстрасенс» дейишди. Бу сўзн лутатларда топиш қийин. Аслида «экстрасенс» лотинча сўзлар бирикмасидан ташкил топаган бўлиб, экстра — ғайритабиий, энг, ноёб, ўта маъноларини англатади, сенсор эса — туйғу, ҳис этиш, идрок қилиш демакдир. Қисқаси, экстрасенс — ўта ҳиссиётлилик бўлиб, бу табиат берган ноёб неъматдир. Бу ўринда ҳақиқат билан уйдирмани ажратиб олиш мумкинми? Ҳақиқий мўъжиза билан фанбогардининг фарқида қандай бориш мумкин. Қўйидаги мақола бизга ана шу масалада ойдинлик киритишга ёрдам беради. Унинг муаллифи табиқий психолог, фазовий қувват билан даволовчи Раиса Нуъмоновадир.

Инсон туғилгандан энергия (қувват) қобилият билан ўралган бўлади. Бу қобилият мусофада тана атрофида ёйилган. Ана шу қобилият ёки пардада тебраниш даражаси пайдо бўлади. Бу даражалар орқали инсон ташқи олам билан боғланишга қувват нурали чиқариб туради.

Ана шу ташқи объект билан инсон боғланиш пайтда қувват тўқнашув юз беради ва ёпиқ энергетик тизим ҳосил бўлади, у инсоннинг биологик майдонига айланади.

Ҳар кимнинг биологик майдони бор, лекин одатда унинг қуввати ўз танаси ахтирларини қондириш учунгина етати.

Соғлом одам биомайдонларининг турли хиллари бўлиб, уларнинг ҳар бири у ё бў аъзо касаллигини қараб инсон танасидаги қувват бузилишининг акси ўлароқ муайян тарзда ўзгаради. Ўз навоида ҳар бир ало-

ҳида аъзо ўз биомайдонига эга. У ҳам ички қувват ҳолатига боғлиқ бўлади. Бу қувват мунтазам тебраниб (тиртлаб) туради ва камалдек товланади.

Тананинг ўнг томони кўкин-ҳаво рангда нурали, чап томони нурали эса қизил-сарқ, нушти рангда бўлади.

Эркакларда ўнг томонда кўк-ҳаво ранг кўпроқ акс этса, чап ёни товланиши бирмунча оч — пушти рангда; аёлларда эса акс бўлади. Уларнинг чап томони бирмунча ёрқин пушти нуғ таратиб, танасининг ўнг томони исботан оқши нуралинида бўлади.

Чамаси эркаклар учун асосий, кўпроқ учрайдиган ранг тўқ ҳаво ранг, аёллар учун эса пушти ранг асосий ҳисобланади, учрашув пайтида улар бир-биринга бирик-
қотиб кетди.

Ўзаро мойиллик ва ёқин, чамаси, ана шунга асослан-
са керак. Бу туйғу турли

кишилардаги тебранишлар кенглиги мос келганда қу-
чайди, ўзаро уйғунлашади;
агар тўқнашув орасидаги
масофа мос келмаса, тоқлар
мувофиқ келмай, ёқтирма-
лик, жирканч ҳосил бўла-
ди.

Табиатдаги ҳамма жисм-
лар ўзидан ҳар хил ранг ва
туслар чиқаради, бунда маг-
нитнинг жанубий қутби (ижоб-
бий қутб) ҳаво ранг таратиш
туради, магнитнинг шимолий
қутби (салбий қутб) эса қизил
ранг таратади.

Ана шундан келиб чиқиб
инсон танаси ҳам магнит
сингари, бутун ўнг томони
ижобий қутбга, чап томони
эса салбий қутбга тўғри
келади.

Инсоннинг биологик қара-
ма-қаршиликларини ўрганиш
экстрасенслар энг кўп қу-
ват қўлдан, оёқдан, кўз ва
бошдан ўтганини қайт эти-
дилар.

Шундай қилиб, ҳар қандай
физик жисм икки қувватни
кураши майдони, ҳаракат ва
ҳаракатга қарши, тортиш ва
итариш, яратини ва бузиш
қувватларини кураши майдон-
и ҳисобланади.

Яратуви қувват (мусбат),
бузувчи қувват эса — (манфий)
бўлиб билан ибодатланади.

Инсон жонли электр
оҳанграбдек ана шу икки
қувват ўзидан олиб юради. Бу
қувват тегиб бўлса одам соғ-
лом бўлади, улар мунтазам
лигининг бузилиши касаллик
ва ўлимга олиб келади. Яра-
туви қувватларнинг устуғлиги
қон касалликлари ва ҳар
хил алийланиш жараянла-
рига олиб келади. Манфий —
бузувчи қувват кўпайса асаб

касалликлар, неврозлар,
кайролик, оғинлик, фа-
лажлар ва бошқа шунга ў-
хшаш жараёнлар бошланади.

Аъзоларда ана шу икки
қувват мувозанатининг бузили-
ши, табиийки, одам танаси
биомайдонининг бузилишига
олиб келади. Халқ орасидан
чиққан ҳақиқий даволовчи-
лар бузилган биомайдонни
тиклашга даъват этилганлар.

Даволашнинг бир неча
турлари бор. Биринчи
қўллари тегизишдир, ик-
кинчиси — беморнинг олди-
да шифолан. а) қўллар ор-
қали масофадан туриб қу-
ват юбориш, б) афсус, қай-
тариклар билан шифолан,
учинчиси — беморнинг тиз-
мисолида, ўзининг иштироки-
сиз (телефон орқали, сура-
тига қараб), беморнинг тани-
ши тушунтириб берадиган
қўшафга кўра, тўртинчиси —
дуохонлик билан даволаш-
дир.

Айрим шифокорлар ми-
жозининг биомайдонига кириб
касалликни ўзларига олади-
лар. Айримлар ўз танала-
ридаги қувватни беморга бе-
ришга ва шундан сўнг
ўзларини ҳорин ҳис эти-
дилар. Ҳақиқий шифо бахш
этиш инсон кўзга кўрин-
мас самовий қувват ман-
балари билан боғлиқ, бу
қувватни ўзидан беморга
қўйишга қараганда бошқача.
Ана шунинг қудратидан чиқадиган
киши ҳеч қачон тўқнашмайди
ва қанча узоқ даволаса ўзи-
нинг қуввати шунча кўпай
боради.

Р. НУЪМОНОВА,
шифокор, рухшунос.

«ШИРИНТОЙ»НИНГ КАТТА РЕЖАЛАРИ

Маълумки, кейинги пайт-
ларда республикамизда
киноинтойлар учун махсус
журнал деярли чиқмаган
эди. Давр талабларидан кел-
иб чиққан ҳолда ўтган йил-
дан бошлаб «Ширинтой»
журнали назир этила бош-
лади. Афсуски, бозор иқти-
соди ҳамма нашрлар каби
киноинтойлар журналига ўз
таъсирини кўрсатди. Йаммо-
атчи мухбиримиз «Ширин-
той»нинг бош муҳаррири
Сулаймон РАҲМОН билан
журналининг келгусидаги ре-
жалари хусусида суҳбат-
лашди.

— «Ширинтой»нинг мақ-
сад ва вазифаларини ҳақида
гапириб берсангиз.

Журналимиз номида
қўрилиб турибди, у бочка
ёпидаги ва кичик ёпидаги
мактаб ўқувчиларига мўл-
жалланган. У айниқса, тай-
ёрлов синфи ўқувчилари
учун қўл келадди. Журнал-
нинг асосий вазифаси, авва-
ло, жажжисларнинг саводини
чиқаришга қўмаклашиш.
Худди ана шу жиҳати билан
у нафақат болаларга, балки
ота-оналарга, болаларнинг
мураббийларига, бошланғич
синф ўқитувчиларига ҳам
аскотадди. Биз ҳар бир ҳарф-
ни шу ҳарфга бағишлаган
кичик кинолар, шеърлар
ва энг муҳими, қизиқарли
расмлар орқали ўргатамиз.
Фақат бугунги ёзувмизни
ўргатиш билан чекланмай-
миш, айни пайтда асли ўзбек
ёзувдиган ҳам, лотин алиф-
босидан ҳам сабоқ берамиз.
Турк ва инглиз тилини ҳам
ўргатишга ҳаракат қиламиз.
Лекин журналининг бош мақ-
сади болаларнинг эстетик
дидини ўстириш, уларнинг
маънавий, бой, ақдан етук,
тирлар ва аниқ, меҳр-оқиб-
батли, маданиятди, ғилмики-
га, урф-одатларини, айти-
аналарини, тарихини, айти-
саводатини, табиатга, инсон-
га, умуман ҳамма нарсага
меҳр-оқиб билан қарайдиган
бўлиб улағайишларига ёр-
дамлашдан иборат. Ахир
болалар маънавиятини ўй-
ламаган ҳалқнинг келажиги
бўлиши мумкинми?

— Кичик ёшли болалар
онига катта тушунчаларни
сингдириш осон эмас. Жур-
нал ўз олдига қўйган бу ва-
зифаю мақсадлар уларни
қўйиб қўймаслигини, улар
учун зерикли бўлмаст-
ки?

— Йўқ, зериктирмайди,
қийнамайди. Чунки биз бо-
ла руҳига киришни, бола
қалбига киришни турли
йўллари билан берамиз. Бу-

нинг энг осон йўли — ўйин.
Бола онига ҳар қандай му-
раккаб тушунчани, ҳар қан-
дай катта фикрни ўйин ор-
қали сингдириш мумкин.
Ҳа, ўйин — бола қалб ола-
мининг ҳам эшиги, ҳам қу-
лфи-қалитидир. Шунинг учун
биз халқ ўйинларига, расм-
эрталарга, расм-ҳиноялару
расм-топишмоқларга му-
жасат қўймоқчимиз, тез ай-
тишлару қалитмақоқлардан
фойдаланмоқчимиз. Айни
пайтда боланинг ижодкорли-
гини уйғотиш, камол топи-
риш мақсадида «Ўзим бўй-
ман», «Ўзим ўқийман»,
«Ўзим қизаман», «Ўзим
асайман» деган соҳифаларга
кент ўрни бермоқчимиз.
Хуллас, бола ҳам ўйнайди,
ҳам ўйлайди.

— 1993 йилда ҳар бир
сонинг баҳосини ун бир
сўм қилиб белгиласанлар.
Бу қимматли қилмайдими?

Бир қараида қиммат-
га ўхшаيدди. Лекин ўзингиз
айтинг: бутлур шу маҳал
қанча маош олар эдингиз?
Ҳа, фарқи ер билан осмон-
ча. Қолаверса, оддий маҳал
дафтар 4 сўмдан 12 сўмга-
ча, битта муайнмоқ 8 — 10
сўмга, битта ўқувчи қу-
далиги 17 сўмгача бўлиб
турган ҳозирги шароитда
бола онига олам-олам фикр
тушунча, бола қўзига
олам-олам қувват, бола қалб-
ига олам-олам зану-шавқ,
хуллас маънавий озик бахш
этидиган «Ширинтой» қим-
матли қилмаса керак. Тў-
ғри, фарзандларимизни ахли
кийинтириш, едириб-ичириш
бизнинг асосий вазифамиз.
Лекин боланинг фақат қор-
нини эмас, маънавиятини
ҳам ўйлашимиз керак. Фар-
зандининг келажатини ўйла-
ган ота-оналар учун журнал-
лимиз жамоаси ўзининг бор
билим ва истеъдоди билан
қўмаклашишга тайёр. Ўтган
йили журналимизнинг 150
мингдан зўд муштариёлари
бор эди. Ишончмизки, бу
йил ҳам обуначиларимиз
бундан кам бўлмайди. Им-
кониятдан фойдаланиб ота-
оналарга мурожаат қилмоқ-
чи эдим, азиз ота-оналар,
фарзандларингизни «Ши-
ринтой»га обуна қилинг, пу-
шаймон бўлмайсиз. Биз, ал-
батта, ишончингизни оқлаш-
га ҳаракат қиламиз.

Абдураҳим АЗИМ.

Мухаррир
Н. НАСИМОВ.

ЭЪЛОНЛАР, БИЛДИРУВЛАР

ЎЗ ХАЛҚИНГГА ХИЗМАТ

ҚИЛ—ХАЛҚ СЕНГА

АБАДИЙЛИК БАХШ ЭТАДИ

Фақат жиноятни фаш қилиш эмас, шу билан бирга унинг олдини олиш республика-
мизда ижтимоий тартибни муҳофаза қилаёт-
ган милиция ходимлари бугунги фаолияти-
нинг бош мазмунидир. Шунинг учун ҳам
халқ ичидан чиққан милиция ходимлари шу
халққа хизмат қиладилар, улар кўпинча
ҳайратда қоларли қаҳрамонона жасоратлар
кўрсатмоқдалар, вақти келганда эса халқ иши
учун жон фидо қилмоқдалар.

Жасоратга ҳозирлик деган тушунча бор. Бу
инсон ўзининг бутун ҳаёти билан ҳар қандай
синовларга тайёрланган, унинг хал қилувчи
пайтда ўзини тутиши ахлоқий нормалар бил-
лан белгиланади, бу нормалар унинг учун
муқаддас демакдир. Бизнинг милиционерла-
римиз шундай синовга дуч келинганда қаҳ-
рамонлик кўрсатадилар.

Ўз халқингга хизмат қилсанг халқ сенга
абадийлик бахш этади. Халқимиз ўз жо-
нини ҳам аямай меҳнатимиз ва тинчлигимиз-
ни ҳимоя қилиб, ўз бурчини охиригача ба-
жарган ходимлар хотирасини эсда сақлайди.
Тартиблари — кўзга кўринмас фронт аскар-
лари ҳақида, иродаси мустаҳкам, инсон ҳа-
тини бахтли қилишдек катта ва ягона орзу
иштиёқда бўлган ҳамда мустақил давлат —
Ўзбекистон пойтахти аҳолисининг ҳуқуқлари
ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бў-
йича жазирмада ҳам, қаҳратон совуқда ҳам
ўзининг шарафли ва масъулиятли вазисини
кечасию кундузи сергаклик билан олиб бора-
ётганлар тўғрисида кўплаб ёрқин мисоллар
келтириш мумкин.

Ҳозирги вақтда Тошкент шаҳар Ҳокими иж-
роия аппаратининг ички ишлар бошқармаси
соғлиғи жиҳатидан ҳарбий хизматга яроқ-
ли, Тошкент шаҳрида яшовчи ва уй-жойга
эга бўлган олий юридик, педагогик ва техни-
кавий (алоқа) маълумотга эга бўлган фу-
қароларни ўрта бошлиқлар таркиби лавозим-
ларига, умумий ўрта, махсус ўрта, ўрта-тех-
никавий (алоқа) маълумотга эга бўлган фу-
қароларни ички ишлар органларида оддий
ходимлар ва кичик бошлиқлар лавозимига
хизмат қилишга

ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Оддий ва кичик бошлиқлар таркиби ола-
диган хизмат ҳақи сармояси уларнинг ички
ишлар органларидаги хизматларининг даво-
мийлигига боғлиқ бўлади ва биринчи йилда
4315 сўмни ташкил этади.

Бу кишилар хизматга виждонан муносаба-
да бўлган тақдирда зобитлик лавозимларига
кўтарилиши, бир вақтнинг ўзига ўқишга юбо-
рилиши мумкин, ўқитишдан кейин иш ҳақи те-
гишлича оширилади.

Ўрта бошлиқлар таркиби кишиларига (зо-
битларга) хизмат йиллари учун қўшимча
фонз ҳақи тўланади, унинг миқдори лавозими
маошини ва махсус билимига боғлиқдир. Хи-
зматнинг биринчи йилида ўртача иш ҳақи
5100 сўмни ташкил этади. Билим ва лавозим
олишини сари иш ҳақи ҳам кўпайиб борава-
ради.

Ходимлар даромад солиғи, тўлашдан озод
қилинган. Ҳар йили барча ходимларга 30 кун
давом этадиган таътил берилади, шунингдек
улар Ўзбекистон Республикасининг исталган
бурчагида поезд, шунингдек тайёрада бепул
бориб келишлари мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар ва-
зирлигининг санаторийлар ва дам олиш уй-
лари тармоғи бор, улардан ходимлар, шу-
нингдек уларнинг оилалари аъзолари имтиёз-
ли шартларда фойдаланишлари мумкин.

Ички ишлар вазирлиги органларига хизмат
қилиш учун қабул қилинганлар тегишли маъ-
лумотга эга бўлмасалар Ўзбекистон Рес-
публикасининг Ички ишлар вазирлиги олий
ва ўрта махсус мактабларида, шунингдек
бошқа фуқаролик олий ўқув юртларида за-
рур малакани (қатнаб ёки сиртдан) олишлар-
и учун имконият яратиб берилади.

Ички ишлар органларида 20 йил хизмат
қилган оддий ва бошлиқлар таркиби киши-
лари белгиланган хизмат муддатини ўтаган-
лиги учун нафақа олиш ҳуқуқига эга бўла-
дилар.

Барча қизиқтирган масалалар бўйича ички
ишлар бошқармасининг ходимлар бўлимига
ва туманлар ички ишлар бўлимидаги ходимла-
ри гуруҳларига мурожаат қилишингизни ил-
тимос қиламиз.

КАЛАМУШЛАР ҲУЖУМИ

● ФРАНЦИЯ пойтахтида кала-
мушлар шу қадар қўзғолди,
кечдики, у аҳоли ўртасида, по-
лицияда ҳам катта ташвиш ту-
ғдирибди. Ҳозирги вақтда Пари-
жда шундай зараркунонда-
ларнинг сони икки миллионга
атрофида, деб ҳисобламоқда-
лар, бунинг устига у жадал кў-
паймоқда. Шаҳар оқсавлари
оқадиған ер ости канализация
тармоқлари, шаҳардаги уйлар-
нинг яримдан кўпроғи ҳам
улар учун бошлана бўлмоқда.

Чидамли мўйловларидан ду-
мининг учига 40 сантиметргеча
борадиган бу каламушлар ҳар
қачон уларга тонна озиқ-овқат
қолдиқларини ва бошқа чинки-
диқларни пақоқс тушirmoқда,
энг ёқонин телефон симларини
нинг пластмасса ўрама-ларини
ғовиб ташламоқда, пластмасса-
дан қилинган ер ости қузу-
ларини ишдан чиқармоқда, бу
билан газларнинг оқишига са-

Хар тўғрисида

баб бўлмоқда. Улар ҳайдовчи-
ларга катта зарар келтирмоқ-
да. Кечаси кўчада қолдирилган
машиналар қопловчари остига
қилиб олиб, электр симларини
нинг ўрама ёлчиларини ма-
за қилиб ёмоқда.

12 КИЛОГРАММИ... КУЗИКОРИН

● АКШнинг Аксиссини шта-
тидаги Колумбус шаҳри аҳоли-
си жуда катта кўзиқоринга дуч
келди. Уни тортиб кўришганда
12 килограмми тошни босди.
Ҳайратланарли даражада катта
кўзиқорин оқиллар ўртасида
қизиқиш уйғотди. Лекин ошпаз-
лар унга бафэрқ қарашди. Са-
баби кўзиқорин танавул қи-
лиш учун яроқсиз эди.

КОР ЎРНИГА ЧИННИ

● Норвегиянинг кишик спорт
турлари бўйича мутлақаси-
ли қиш кетма-кет тўрт йил илқ

келганлиги учун қор ўрнида
фойдаланиш мумкин бўлган
материални излашди. Шундай
қилинганда трамплиндан
савраш барбод бўларди.

Егочлар, пластинларнинг
турли хилли синиб қўриб, чин-
нида, тўхташди, У, ҳатто, қор-
дагидан ҳам яхши сирланиши
таъминлашнинг исботлаиди.

Керак бўлмаи қолган қор ёпи-
шиб қолмаслиги учун Тронд-
хейм шаҳридаги шундай қол-
ламали трамплин иситиш ва
сув пуркаш тизими билан таъ-
минланди.

СУВДА ХЛОР ХИДИ БУЛСА...

● АГАР сувда хлор хиди
кучли бўлса, ҳавотирланманг,
савоматлик учун зарарли йўқ.

Одатда сув кўпайган вақтда
ичимлик сувга хлор кўпроқ
қўшиллади. Лекин, албатта,

ёқимсиз бўлади. Бундай сувни
бироз вақт тиндириб қўйиш
керак. Шунда хиди қолмади.

Агар уйда суратнашлик билан
шўгулланадиган киши бўлса,
бунинг йўли янада осон. Пи-
чоқ учига озгина гипосульфит
олиб сувга қўшинг. Ёқимсиз
хид дарров йўқолади.

● СУВДАГИ бундай хидни
кеттишининг бошқа, янада
осон усули ҳам бор. Агар сув
ичига қумушдан тайёрланган
бўям (танга, қошиқ) солинган
идишда тиндирилса, янада
яхши. Қумуш ноилари ажойиб
дезинфекторлар ҳисобланади.

СИЗГА агар сув зарар- ли анкирболардан тозалана- гандон туюлс, уни қайнатиб ёки импушти рангга киргун- ча перманган калий қўшинг ёки водород перексиддан бирнеча томчи томинг.

Тошкент ҳақиқати

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ
ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА
«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛ-
ЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ:
700000 ТОШКЕНТ